

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy hóra. . . . I. ker. Egy hóra. I. ker. 50 fill.
Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolós szerkesztő:
IFJ. MÓRICZ PÁL.
Kiadók és lap tulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Piaoz-utca 47. és 48. szám.

Elrendelték a mozgósítást. Szurony és igazság.

**Felfüggesztések. — Tisza rendelkezik a főispánjával. —
Gyanus hivogatás hajnali ülésre.**

Riasztó hírek.

A vaskerekek még mindig nem kattognak, mert a béke angyalának szárnyát kormos kézzel szaggatják a Tisza kormány és rendszer pandurjai, a kik szuronyval akarnak erőt venni az igazságon.

Pénteken délután szuronyt szegeztek a Tisza Pista egyik rendeletével az összes vasutasoknak. Kényszeríteni akarták őket, árulják el igaz ügyüket és magokat feltétlenül megadva álljanak a robotba a bilincsoket összetört fehér rabszolgák.

A debreczeni vasutasok közül **nem akadt olyan, a ki a szurony előtt meglapult volna.** És a Tisza Pista rendeletére az üzletvezető százával felfüggesztette fel a nagy ügy hű katonáit. **Állásától felfüggesztették valamennyit!**

Itt tehát Debreczenben a nyílt erőszak ezen első próbálkozása kudarcot vallott.

Ámde rosszul ösmeri az Tisza Pistát, a ki azt hiszi, hogy a kudarcra majd a jobbik, az okosabbik eszt veszi elő. Inkább még a pokol ördögeit is kész volna a világra szabadtani, csak hogy felszinen tarthassa magát.

Azért méltán keltettek megdöbentő gyanut a következő körülmények, hogy a **felfüggesztések után gyűlésre hívták össze a vasutasokat, és azon a gyűlés egybehivatója az üzletvezető nem jelent meg; hogy nem jelent meg, hanem azt üzentette, egyéb tárgyalások miatt nem jöhet, azért a vasutasok majd reggel hat órakor gyűljenek össze** teljes számban az elkülönített III.-ad osztályu vároterembe; hogy a vasutasok tájékozódván, megtudták, miszerint a **főispán**

miniszterének rendeletére **magához hivatta Tolnayt és a katonasággal is tárgyalások folytak.**

Minden gondolkozó vasutas gyanut keltőnek ítélte ezeket a körülményeket és a **késő éjszakai órákban az a megdöbentő hír terjedt el, hogy a szokatlanul kora reggeli órára, a hat órára hirdetett gyűléssel a mindenre képes erőszak törbe akarja csinálni az igaz ügyök mellett hiven kitaró debreczeni vasutasokat és a Tisza Pista főispánja azért avatkozott a dologba, hogy a zárt helyiségbe összegyűlt vasutasokat majd fegyveres katonák seregével zárják körül és a fegyver hatalmával kényszerítik a megtántoríthatókat a visszalépésre és a robotba állásra.**

Nyíltan kijelentjük, hogy Tolnay Kornél üzletvezetőt sokkal jellemesebb embernek tiszteljük, hogy sem képesnek tartanánk hozzájárulását ilyen kurdisztáni merénylethez. Ámde midőn e sorokat írjuk, a gyanu tényleg fekete árnyékot vetett sok száz ember lelkére; azért élünk tehát a riasztó szóval. És mig egyrészt **higgadtságra, óvatosságra, összetartásra hívjuk fel a vasutasokat, másrészt az erőszakos hatalom mozgatóit is óva intjük, hogy tartózkodjanak minden oktalan támadástól,** mert már eddig is elég átok verdesi a Tisza Pista bársony székét.

A vasutasok ügye.

Ujabb részletek.

A Debreczeni Független Újság rendkívüli kiadásában, a mely már déli egy órakor megjelent, a vasutasok ügyének, ugy a helyi, mint országos eseményeiről is hoztunk hiteles értesüléseket.

Most az ujabb eseményeket soroljuk fel. A délután folyamán itt helyben is igen nevezetes dolgok történtek.

Az utolsó kártya.

Mindjobban szorul a hurok a Tisza István kormányának és vasuti basáinak a nyakán.

Előbb hazug ígérgetések, majd burkolt fenyegetések, majd most már a nyílt erőszak fegyvercsörgésével akartak hatni a kishitűekre. Ugyanis délután kivágták az utolsó Tisza—Piatnik-Pista féle tökfilkós kártyát. Bejelentették az országos mozgalomhoz egyhangulag és egyértelműen csatlakozott debreczeni vasutasoknak, engedjenek, vagy következik az — **elcsapatás.**

A kudarc.

Tolnay Kornél, a művelt lelkű, a művelt érzésű, a humánus és közszeretett üzletvezető ösmerős körben azt mondta:

— Egész megöregedtem e néhány nap alatt . . .

Mi nem is csodáljuk, mert a vaktában kisérletező — és erőszakoskodó budapesti kormánykörök olyan feladatokat róttak reá, amelyek a művelt, emberbaráti lelket csakugyan fájdalmasan érintik.

Hisz Tolnay Kornél tudhatja a legjobban, hogy a derék vasutasok állaspontja, mai nagy harcza micsoda igazságos. És az erkölcsileg bukott kormány mégis őt kényszeríti az igazságtalan, erőszakos, Budapesten vaktában koholt, a tüzet még inkább lángra lobbantó riasztó rendeletnek a végrehajtására.

Ezen végrehajtásra az első lépés az volt, hogy az üzletvezető a felülről érkezett utasításra első sorban is a debreczeni mozdonyvezetőket szólította fel, kérdést intézvéen hozzájuk:

Szolgálatba lépnek-e?

A mozdonyvezetők egyértelműleg azt mondták, hogy **mig a kormány a vasutasok követelését nem teljesíti, barmi történjen is, nem lépnek szolgálatba.**

Pedig a kérdéssel együtt, hogy szolgálatba lépnek-e, azt is kijelentette az üzletvezető, ellenkezés esetén állasoktól felfüggeszti őket.

A női szépség

ápolására és fentartására legjobb a „Fáy Flóra“ féle arcerem, mely egyedüli biztos és ártalmatlan hatásu arcerem, **szeplő, májfoltok, vörös pattanások és mindennemű bőrtisztálanság ellen.** —

Egy tégely 1 korona, hozzá való szappan szintén 1 korona.

Egyedül kapható: **Dr. ROTSCHNEK V. EMIL** utóda

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

DEBRECZEN, Kossuth-utca

A kormány ijesztő rendeletének ezen kudarcza után, az üzletvezető csakugyan fel is függesztette őket.

A felfüggesztés hatása.

Ez a felfüggesztés sem az érintett mozdonyvezetőkre, sem a többi vasutasokra nem volt lesújtó hatással. A réműlettől nem rogyott össze senki sem. Nem borult a porba kegyelemért esdekelní egyik sem.

Azt mondták rá:

— Nagyon derék lesz, ha az engedetlen vasutasokat elcsapatja Tisza Pista, akkor legalább elcsapják a vasutasokat mind.

Ez az igazi Tisza Pista féle orvoslás. Hogy meggyógyuljon, agyonüti a beteget.

Meg kell kötni, a bolondok házába kell csukni az ilyen doktort, a kinek az ijesztését a józan vasutasok nem veszik komolyan, hisz a vasutas testület ilyen kurta-furcsa elcsapásával az államvasutak üzletes palotája is összeomlana.

A bolondok házába kell csukni az ilyen doktort.

A sereges felfüggesztés.

A mozdonyvezetők sikertelen megkísértése és felfüggesztése után az állomás, a műhelytelep, a fűtőház, a szertár többi alkalmazottaira került a sor. Ezt a sok száz különféle állásu embert egyenként kérdezte meg az üzletvezető. **Mindnyájan ugyanugy nyilatkoztak, mint a mozdonyvezetők, mindnyájukat felfüggesztették.**

Katonaság vette át a pénztárakat.

Mivel a vasut pénztárosait is mind felfüggesztették, a pénztárakat lezárták és a katonáknak adták át.

Kellemetlen, hogy a felfüggesztett mozdonyvezetők közül sokan nem vettek fel némi esedékes kilométer pénzt és most azokhoz a végleges elintézésig nem juthatnak. Amde nagyobb baj nem származik ebből sem, mert a jó, a hü bejtársak szívesen segítik egymást.

Az igazgatóság értesítése.

Az üzletvezető a kormányt ezen óriási és lesújtó kudarczról táviratilag értesítette az igazgatóságot, jelentvén, hogy mindenkit fel kellett függesztenie.

És most már, ha úgy tetszik, mehet is Tisza Pista automobilon felfelé, Bécs felé.

Gyűlésre hívták a vasutasokat.

A sereges felfüggesztés után a vasuti vendéglő termében foglaltak helyet és tárgyalták a felfüggesztések sorát a vasutasok. Midőn egyszer hírnök jött és felhívta őket, hogy vonuljanak át a harmadosztályu óriási nagyterembe.

— Miért? Miért? hangzott mindenfelől.

Azt mondta a küldöncz:

— **Az üzletvezető akar veletek beszélni.**

Erre a hívásra mindnyájan a III-dik osztályu terembe vonultak, tárgyalván, hogy vajon a felfüggesztés után mit akarhat még tőlök az üzletvezető?

Az egyik azt mondta, hogy alighanem Dobieczy Sándor akart tőlük ünnepélyesen bucsuzkodni...

Nevették az ötletet... És telt az idő, telt az idő, de az üzletvezető csak nem jött.

Találgatták, ha már a hívására megjelentek, hát miért nem jön, hát hol is lehet az üzletvezető?

A főispánnál van az üzletvezető.

Kiderült, hogy a főispán hívatta az üzletvezetőt.

Ez a hír nagy megrökönyödést és gyanút keltett a gyűlés előtt.

Hisz az üzletvezetőnek semmi köze a főispánhoz. Hisz az üzletvezető csak a vasutak igazgatóságának tartozik számadással.

És nem ok és alapnélkül támadt fel tehát az a gyanu, hogy a **mindenre kész Tisza Pista a közszabadság ellen koholtat valami újabb hallatlan merényletet debreczeni bizalmasával.**

Bár az általános vélemény az volt, hogy Tolnay Kornél üzletvezető nem az az ember, a ki kapható volna valamely zsandárpuskás, katonaszuronyos, huszárrohamos kelepcezetésre.

Gyűléskezés hajnalban.

A várakozó, a találgatózó vasutasok százait azon felhívással oszlatták szét, arra kéreti őket az üzletvezető, miszerint majd ma (szombaton) reggel hat órakor gyűljenek össze a III-ik osztályu váróterembe.

Fejcsóválva oszlottak szét a jó vasutasok. Kissé mindenik koránlotta ezt a reggeli hat órára dobolt gyűlést, tekintettel arra, hogy már ők a Tisza Pista jóvoltából ígyis — úgyis felvannak függesztve.

Hír a katona vonatokról.

Az a hír érkezett Budapestről, a katonaezred egyik része elindult az erőszakolt vonaton Szolnok felé; de Nagy-Kátánál kikisiklott a vonatjuk, úgy hogy gyalog marsoltak Szolnokra és onnét tovább is — állítólag — mi felénk. Ne te! ne! Ez csak a furcsa vasutas utazás!

Csillapulnak a kedélyek.

Debreczenben szünetel a munka.

Újabb munkabeszüntetések.

Az a nagy izgalom, amely a munkások ezreit Debreczenben a munkának minden vonalon való beszüntetésére indította, lassankint csillapodni fog. **Az a hatalmas körmenet, amelyet a munkások pénteken rendeztek, bebizonyította, hogy a munkásnép nem akar zavargásokat rendezni, hanem békés eszközökkel akarja kivívni jogait.**

Debreczen varosa még nem látott ilyen fegyelmezett tömeget. Sokan csodálkoztak azon, hogy hát ilyen sok munkás van Debreczenben. Ennyi sok küzdve-küzdő kis ember? Persze, akik a kaszinók és kávéházak tükör ablakaiból ösmerik és nézik a világot, persze csodálkoznak ezen és talán arra is gondolnak, hogy ezt a nagy kérdést, a mely a munkásság minden rétegét áthatotta és megrázogatta a mai társadalmi rendszer korhadt oszlopait másként is meglehetne oldani, mint szuronynyal és golyóval.

Az egész város a rendkívül impozáns körmenet hatása, alatt áll még, amelyből nagy erkölcsi eredmények fognak következni. A társadalom rokonszenvét megnyerték a munkások, **de a hatóság is megtanulhatta ebből, hogy nem csöcseléssel, hanem öntudatos, törvényt tisztelő munkásokkal van dolga, akik a közrendet nem zavarják, mint csendőrség és rendőrség szokta, hanem éppen ők ügyelnek legjobban a közrendre.**

Külön kiadásunkban, amelyben elsőnek adtunk hírt a délelőtti 11 órakor kezdődött körmenetről, a délután 2 óráig történt eseményekről közöltünk kimerítő tudósítást. Most a délutáni, az esti és az éjjeli eseményekről adunk számot.

Vissza az Olajütőbe.

Délután 2 órakor érkezett vissza az utközben tizezer főre szaporodott tömeg az olajütőbeli sztrájkanyára. Utólag említjük meg, hogy a munkások csupán egyetlen veres zászlót vittek a menetben és három nemzetiszínű lobogót. A sztrájkanyán még egyszer elénekelték a munkásindulót, amelynek végső sorait tizezer tömeg zugta:

Éhség, nyomor velünk,
De mi mind fölkelünk,
Ki ellenáll, hadd vesszen ő!
Szabad lesz a jövő!

Ezután csendben szétszözlottak a munkások. A sztrájkoló keféseket izletes ebéd várta, míg a többiek hazaszéledtek, hogy később újra visszatérjenek.

Délután a sztrájkanyán, este 6 óráig nyüzsgött a kíváncsiak nagy tömegével tizenkétezer főre tehető nép, amely 6 óra után rendben-csendben oszlott szét.

Tárgyalnak a kefégyárosok.

Hirt adtunk már arról, hogy a kefégyárosok újabb egyezkedésre hajlandók. A közvetítésre dr. Jászi Viktor jogakadémiai tanár és Jánosi Zoltán ev. ref. lelkész vállalkoztak, miután úgy a gyárosok, mint a munkások kölcsönösen felkérték őket erre.

Alighanem már ma, szombaton délelőtti megkezdődnek az újabb békéltetési tárgyalások, amelyek talán-talán eredményre is vezetnek a bérharcz harmadik hetében. A munkások nyugodtan várják az eredményt.

Sztrájk a dohánybevéltóban.

Pénteken délelőtti 11 órakor az állami dohánybevéltó hivatal 120 munkása is kimondta a sztrájkot és hozzácsatlakoztak mindjárt a tüntető körmenethez. A munkások a sztrájkot is kimondták, mert állítólag 84 fillér napi keresetből megélni nem tudnak. A dohánybevéltóban ma már nem dolgoznak és a munkások gondoskodtak róla, hogy a többi napszámot is felvilágosítsák a helyzetről.

Sztrájk a harisnyagyárban.

Az általános bérharcz nagyon ragadós. A munkások kezdenek gondolkodni, számolni és erejük tudatában szembeszállanak a munkaadókkal.

De az a bérharcz, amely Halász János és társa debreczeni kötszővő és harisnyagyárában ütött ki, szinte elképzelhetetlen mértékét mutatja a töke és munka nagy harcában annak a tátongó ürnek, amely a munkaadó és munkás szeretetteljes együtt működését lehetetlenné teszi.

Ebben a gyárban nők dolgoznak és most ők is bérharczba léptek az általános hangulat nyomása alatt. De szóljon helyettünk az ő szerény, igénytelen követelésük, melyet rásba foglaltak.

Követeléseink:

1. A legkisebb fizetés nőnek 20 vagy 22 korona havonta.
2. A testi fenyték eltörlése.
3. 8 órai munkaidő.
4. Tisztességes bánásmód.
5. A törmelék és hulladékért, 4 dekánként tettj hat filléres levonásnak eltörlését.

6. Kérjük magyar munkavezető alkalmazását és az idegen munkavezető elbocsátását.

7. A munkásokat a sztrájk után nem szabad elbocsátani.

8. Kérjük, hogy a nő munkásokat cselédszolgálatra ne alkalmazzák.

Hát a XX. században vagyunk tényleg? Szinte lehetetlen elhinni, hiszen ezek a kérések (nem is követelések) azt bizonyítják, hogy a munkás elnyomatás oly mérvű ezen az ipartelegen, hogy a hatóságnak azonnal meg kell indítani a vizsgálatot. Hát van rendőrség, van iparfelügyelőség, hogy ilyen dolgok történhetnek? Ha van, hogy teljesítette eddig a kötelességét?

Munkások a közbiztonságért.

Hogy a munkások mennyire védik-óvják a közbiztonságot és milyen nemesen gondolkodnak erről, mutatja az alábbi eset:

Megjelentek a sztrájkvezetőség előtt a városi gázgyár munkásai és kijelentették, hogy mindnyájan készek abbahagyni a munkát azonnal és valamennyien, ha hasznára lehetnek munkástársaiknak, akikkel együtt éreznek, akiknek sérelmeik az ő sérelmük is.

Azonnal összeült tanácskozásra a munkások szaktanácsa és a következő határozatot hozta:

„Nagy kárnak és csapásnak tartaná a mostani nehéz helyzetben a szaktanács a gázgyári munkások munkabeszüntetését. Ezért nem helyeselné gázgyári munkások sztrájkját. Ha nem lenne g. zvilágítás a városban, akkor a zavargásra hajlandó elemeknek rombolásra lenne alkalmuk, holott ez öntudatos munkásnak nem lehet szándéka.

Ne sztrájkoljanak tehát, hiszen nélkülük is győzni fognak a munkások és pillanatig sem akarják veszedelemnek kitenni a polgárság élet és vagyonbiztonságát.

Ezt az igazán, becsülni való határozatot kihirdették a gázgyári munkások küldöttsége előtt és azok tisztelettel tudomásul vették és visszatértek dolgozni a gyárba.

Csendőrök a r. k. plébánián.

Az esti órákban, akik a r. kath. plébánia előtt elmentek, megütözéssel látták ott a szuronyos csendőröket a kapualján.

— Miért? — kérdezték az emberek.

Hiszen nincs ember Debreczenben, a ki elhiggye azt a bolondot, hogy Wolafka Nándor püspök személyi és vagyoni biztonsága veszedelemben lenne a munkások részéről.

De magát, Wolafka püspököt láttuk az utcán járni-kelni az esti órákban is, mire való tehát az ő házában a csendőr? Csak nem üzött vele valaki gonosz tréfát és felültette?

Igazán szeretnénk, ha ezen hírünket megcáfolnák hivatalosan is.

Borbélysegédek bérharozza.

Az általános bérharcz átragadt a borbélysegédekre. Nekik is vannak követeléseik, amelyeket most akarnak érvényesíteni. Ez az alkalmi sztrájk különösen keservesen

érinti a mestereket, mert ma szombat van, holnap pedig vasárnap és a borotválkozó embereket a mesterek nem tudják kiszolgálni. A borbélyok ma reggel a következő röpirvet bocsájtották ki:

Tisztelt borbély kollegák!

Láthatjátok, hogy most Debreczen város területére kimondatott az általános sztrájk, a melyben jelenleg legalább is 15 ezer munkás testvériesen küzd, harczol a a nép jogok és szabadságokért, valamint a 850-en kefégyári munkás testvéreinken esett jogtalan sérelem megtorlásáért, ebből a küzdelemből mi sem maradhatunk el, kikkel együtt kell éreznünk a nép igaz fiaival, a munkássággal, mert mi sem vagyunk egyebek, mint munkások s ezen a téren erkölcsi kötelességünk közösséget vállalni a munkások ezreivel mindaddig, amíg közös ügyünk győzelemmel elintézését nem nyer, valamint hogy a mi csekély követelésünk is főnökeink előtt elintézését és megadást nyerjen, hogy így némi részben helyzetünkön segítve legyen; követeléseinket pedig a következőkben ösmertetjük:

I. Téli időben reggeli nyitás 7 órakor, becsukás este 8 órakor, a mely téli idény október 1-étől veszi kezdetét.

II. Nyári időben nyitás 1/27 órakor, csukás este 8 órakor, a mely nyári idény május elsején veszi kezdetét.

III. Szombati napon pedig, téli időben 9 órakor, nyári időben 1/210 órakor zárassék az üzlet. Vasárnap reggeli nyitás, nyári időben 6 órakor, téli időben 1/27 órakor.

IV. A déli időben 1/21-től 1 óráig ebédidőkre az üzlet zárva tartassék; a vasárnap déli órákban a rendes munkaidő betartassék.

V. Husvét, pünköst, karácsony másodnapjait és május eljesejét kivéve, ha vasárnapra esik, egész napon való zárvatartása az üzletnek; mindezeknek megadása mellett a sztrájkból kifolyólag a segéd 3 hónapon belül el nem bocsátható.

VI. Munkába mindaddig nem megyünk, míg az összes bérharczban levő munkástestvéreink győzelmét s vele együtt a miénket a főnök urakkal megegyezésre nem juttatjuk.

Tehát tisztelt kartársak ezek volnának a mi méltányos követeléseink főnökeinkkel szemben; a mit azt hisszük, hogy ti is magatokéva tesztek mindannyian, azért legyünk rajta, hogy közöttünk egy se legyen, a ki ezt magáévá ne tenné, mert úgy akkor azon gyászvitézekkel szemben tudni fogjuk kötelességünket. A borbély és fodrász segédek bizottsága.

Mi lesz a folytatás?

Teljesen megbízható forrásból, a melyet a „Debreczeni Független Újság“ eddigi megbízható tudósításai is igazolnak, késő éjjel arról értesülünk, hogy ma szombaton még általánosabb lesz a sztrájk. A munkások vezetősége arról értesült, hogy a kereskedősegédek, sőt az egyéb ipari munkások is sztrájkba lépnek.

Ha ez a lavinaként gördülő és növekvő mozgalom tovább tart, még megérjük, hogy a rendőrök is sztrájkolni fognak.

Bezárt üzletek.

Pénteken délután több üzlet és ipari műhely zárva maradt. Este még az üzletek előtti lámpákat is leszedték.

Ma még több üzlet zárva marad, amivel a kereskedők is tüntetni akarnak a munkások mellett.

Hét órakor zárva.

Az összes kereskedelmi alkalmazottak elhatározták, hogy ma délelőtt követelni fogják a főnökeiktől, hogy üzleteiket 7 órakor zárják. Ha nem — sztrájkolnak valamennyien.

Az ipartestület és a sztrájk.

Memorandum a közgyűlés előtt.

„Az ipartestület“ tegnap d. u. 2 órakor népes közgyűlést tartott, mely gyűlésen erős eszmecserét folytattak és a közgyűlés a jelenlegi helyzet orvoslása céljából memorandumot adott ki.

Az ipartestület hivatalosan küldötte be hozzánk memorandumát, a melyet mi alcímekkel ellátva, az újságbeli közlésre előkészítve, de egyébként változatlan és hiteles szövegével itt adunk:

„Tisztelt közgyűlés! A kefégyári munkás sztrájk előre még csak nem is sejtett következményeket vont maga után. Az illetékes körök ipari tájékozatlansága, a sztrájk iránti érdeklődésök hiánya a jogos és igazságos érdekek kielégítésének megkísérlésétől való tartózkodás és érzéketlenség, az Iparhatóság azon meghozott jogtalan, szabálytalan és igazságtalan határozata, melyvel a kefégyári munkások közszabadságát sértette meg: — a legkellemetlenebb helyzetet idézte elő a kézmű iparágakban is. A kézműipari munkások az Iparhatóság fenti intézkedései miatt a kefégyári munkásoknak erkölcsi támogatására siettek és rokonszenvíknek azzal adtak kifejezést, hogy megterük műhelyeit elhagyva csatlakoztak a kefégyári munkások mozgalmához.

A kéz műiparosok helyzete.

Ezen helyzet reánk kézmű iparosokra nézve a legkárosabb csapás. Tavasz idején, a midőn a kézműiparos megélhetéséről gondoskodhat, tétlenül áll, kénytelen belenyugodni a munkaszünetelésbe és elviselni kénytelen azon óriási anyagi károkat, a melyek létérdekét veszélyeztetik. Ezen eljárásukért s a jelenlegi állapot bekövetkeztéért kell hogy valakit felelősség terheljen. A kézműiparosoknak sorompóba kell lépniök, hogy existenciájukat megvédelmezzék s megtorlással éljenek azon tényezőkkel szemben, a kiknek tulajdonítandó szomorú helyzetök.

Vádak és a bűnösség.

Ha kellő tárgyilagossággal bíráljuk a kefégyári munkások bérmozgalmát, lehetetlen hogy mozgalmukkal szemben ellenszenvvel viseltessünk. Ha ismerjük a rendőrfőkapitány törvénytelen és a közszabadságot sértő intézkedéseit, lehetetlen, hogy az ilyen eljárásokkal szemben a legnagyobb megbotránkozásunknak kifejezést ne adjunk.

De vajon megérdemli-e a kézműiparos az, hogy akkor, a midőn a kefégyári munkások béremelésért harcznak és annak a hatóságok fent vázolt intézkedései erős összetartásra készítetik az összes ipari munkásokat — mint mindig ugy a jelenben is ők bűnhődjenek, ők szenvedjék a kárt és az anyagi csapást? Megérdemlik-e a kézműiparosok, hogy azok a munkások, a kiknek nézeteivel elvben rokonszenvezünk, a munkabeszüntetés folytán ily rutul visszaéljenek mesterök bizalmával?

A munkaadók szövetsége.

Ezek t. közgyűlés mind olyan kérdések, a melyeknek tárgyalására az idő már elérkezett s ha a munkásnép a maga igazáért összetartani, egységes egygyé olvadni és lelkesedni tud, — akkor kell, hogy ez az összetartás egyszer már megvalósuljon n munká-

adóknál is és a munkaadó is egységes egygyé olvadva követelje a maga igazát úgy a munkásokkal, mint a hatóságokkal és az ipari ügyeket szolgáló illetékes körökkel szemben is. Az Ipartestület a kefégyári bérmozgalmába bele nem avatkozhatott, mert a gyárosok hatáskörén kívül esnek, de vannak iparügyeket szolgáló olyan tényezők, a kiknek nemcsak erkölcsi, de hivatalos kötelességek lett volna a békés kiegyenlítés elősegítése, a pártatlan és részrehajlatlan tárgyalásoknak folyton-folyvást való felvétele mindaddig, míg az ellentétes érdekek ki nem egyenlítettnek; a kiknek kötelességek lett volna az Iparhatóságot tanácssal ellátni és a kibocsátott törvénytelen határozat megjelenését megakadályozni.

Támadás a kamara ellen.

Ezt első sorban elvárhattuk, megkövetelhetjük a Kereskedelmi és Iparkamarától, a mely Kamara az iparosok és kereskedők összerakott filléreiből épen e czélt kell, hogy szolgálja. És mert a kamara ezen sztrájk ügyből kifolyólag az ipari érdekeket szíven nem viselte, a mozgalmak iránt — úgy, a mint azt megkövetelhetjük volna — nem érdeklődött, ezen közönyös viselkedésért méltán reászolgált arra, hogy a jelenlegi kellemetlen állapotokért első sorban a kamara vezetőségét tegyük felelőssé. A jelenlegi állapotot orvosolni kell, kipuhatólandó, kit terhel a mulasztás? kinek tulajdonítandó a kisiparosokat ért helyrehozhatatlan anyagi csapás? és ezen szempontból kiindulva terjesztjük elő alábbi határozati javaslatunkat kérve annak elfogadását:

Határozati javaslat.

Mondja ki a közgyűlés, hogy:

1. Jelen memorandum egész terjedelmében jegyzőkönyvi kivonat kapcsán a debreczeni Kereskedelmi és Iparkamarának sürgősen megküldendő.

2. Elvárja a közgyűlés, hogy a kamara elnöksége e határozat kézbesítésekor azonnal intézkedni fog hogy a mulasztások sürgősen orvosoltassanak és a hatósággal karöltve oda fog működni, hogy az általános sztrájknak a kisipart érintő okai azonnal megszüntethessenek.

3. Felszólítja az összes iparkamarai tanácsosokat, hogy ezen kérdésben solidaritást vállaljanak és ezen memorandum tárgyalására az elnökségtől sürgősen kamarai közgyűlés összehívását követeljük, melyen minden eszközzel odahassanak, miszerint felderíttessék, hogy mi és ki volt az oka a kamara semleges álláspontjának és eddigi mulasztásainak.

Eddig a felirat.

A memorandum tárgyalása.

A memorandumot a Tóth Kálmán elnöklésével tárgyalta a közgyűlés. A memorandumot a kereskedelemügyi kormányhoz intézik és tárgyalásánál először Nánássy Lajos kért szót és fejtegette a kisipar és gyáripar közti különbséget, kitérvén a munkásság helyzetére is. Indítványozta, hogy a feliratról hagyják ki azt a részt, hogy „a munkások visszaéltek a kisiparosok helyzeivel“, mert ez nem igaz.

Hasonló értelemben szólaltak fel Szabó Endre és Szathmáry Ferencz

is. Az utóbbi védelmébe vette a kamarát az elnök támadásával szemben.

Az ipartestület, amelynek gyűlésén mintegy 80—100 iparos vett részt, elfogadta a feliratot.

Nyilatkozat.

Dr. Rédei kamarai segédtitkár urtól, lapunk jeles külső dolgozótársától a következő nyilatkozatát közöljük a fenti memorandumra vonatkozólag. „Az ipartestület közgyűlésén a kamara ellen történt minden alap és ok nélküli támadásra csak kevés megjegyezni valóm van:

1. A kamara, mint testület, semmiféle bérharczba be nem folyhat, ügyközének és szervezetének természeténél fogva. Ha azonban a kamara ilyen irányban megkerestetik, akkor legjobb lelkiismerete szerint intézi el ezen megkeresést.

Az ipartestület érdemes elnöke véletlenül kamarai tanácsos is, ezen minőségében értesülve kell legyen arról, hogy:

2. A jelenleg dúló kefégyári sztrájk kitörése előtt és után is a kamara elnöksége a legnagyobb érdeklődést tanúsította a ez ügy megoldása iránt, titkára és segédtitkára több ízben érintkezett a munkások küldötteivel és a munkaadókkal, békéltetési tárgyalásai némelyikén személyesen megjelent s békéltető szavát a sajtóban is hallatta.

Ennél többet megjegyezmem — úgy vélem — felesleges.

dr. Rédei Rezső.

kamarai s. titkár,

UJDONSÁGOK.

Külön kiadásaink.

Kedvezmény előfizetőinknek.

Debreczenben és az országban történő eseményről nap nap után a reggeli lapon kívül külön kiadásainkban is tájékoztattuk a közönséget.

Mindenütt általánosan bevett szokás, hogy a rendkívüli külön kiadásokat nem küldik meg az előfizetőknek. E téren újítás a mi kiadóhivatalunknál, hogy a már a déli órákban megjelenő külön kiadásainkat mindjárt délután kézbesített előfizetőinknek.

Nagy áldozatot hozott ezzel kiadóhivatalunk, amidőn tisztán az előfizető közönség gyors és pontos kiszolgálására törekedett e rendkívüli körülmények közt és nem riadt vissza a nagy anyagi áldozatoktól sem.

Rendkívüli kiadásainkat minden külön díj nélkül megkapták előfizetőink és megkapják ezentul is. Mert úgy a szerkesztőségnek, mint a kiadóhivatalnak az a törekvése, hogy a köztünk és az előfizető közönség közt lévő viszonyt minél szorosabbá tegyük.

A főkapitány beadta lemondását.

— Egy letört ember. —

A bajszerző Végh Gyula, a szegény baloskezű főkapitány egészen megtört az általa és a 48-as polgár-

mester emberséget nem ismerő közös tapintatlanságaik és erőszakoskodásaik miatt felidézett rendkívüli állapotoknak a súlya alatt. Az utóbbi napok eseményei, kint a vasutasokkal szemben vallott csufos kudarcza, bent a munkásokat fellázító eljárásainak óriás következménye, a debreczeni általános munkássztrájk, annyira megviselték az ujdonsült főkapitányt, hogy teljesen megtört és maga is belátta, hogy képtelen a rendőrfőkapitányi állás betöltésére.

Értesülésünk szerint tegnapelőtt Végh Gyula fölkereste Domahidy Elemér főispánt. És kérte, lemondásának elfogadása mellett a nyugdíjaztatását.

Domahidy főispán, a ki alig néhány napokkal ezelőtt nevezte ki Végh Gyulát, bizonyosan hosszas szolgálatait is méltányolva, Debreczen város rendőrfőkapitányának, nem fogadta el a Végh lemondását, mint mondják, nem akarta magát ezzel kompromittálni. Sokan úgy állítják, hogy nem ekkor, hanem inkább a Végh Gyula kinevezésekor kompromittálta magát Domahidy Elemér főispán ur.

Ez persze felfogás dolga.

— Sztrájk, rendőrség, közszabadság. Pénteki lapunkban dr. Bartha Béla jogakadémiai tanár tollából közöltünk nagyértékű, higgadt társadalompolitikai cikket, amelynek magvas gondolatai, természetes érvelései nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a hatóság tulkapásai folytán támadt izgatottság leohadjon és ez a nagyarányú mozgalom a rendes medrébe jusson. Most utólag az alábbi levelet vettük illusztris munkatársunktól:

Tekintetes Szerkesztőség!

Midőn megköszönöm, hogy a közérdek szolgálata céljából iródott „Sztrájk, rendőrség, közszabadság“ című cikkemet közölni sziveskedett: egyuttal kérem annak közlését is, hogy sem a benne levő sajtóhibák (pl. külbéke, küihatóság, kühatalom közbéke, közhatóság, közhatalom, — produktív eszköz praeventív eszköz helyett) nem tölem származnak, sem pedig a cikknek reportszerű alcímekre osztása, sem a betűfajok alkalmazása.

Debreczen, 1904. ápril. 22.

Teljes tisztelettel:

Dr. Bartha Béla.

Igazat adunk mindenben dr. Bartha Bélának, csupán annyit jegyzünk meg mentességünkre és ezt bizonyára ő is, a közönség is osztja, hogy ebben a lázas, ideges munkában, amelyet mostanában, ugyszólván pihenés nélkül végez szerkesztőségünk és derék lapszedő munkásaink, kétszer is adván lapot naponta, ezek a hibák megbocsájtathatók.

— A városháza parkja. Félig is alig készülhetett el a városháza parkja. Ma reggel ott is félbehagyták a munkát a kertész segéd munkásai és csatlakoztak ezek is az általános munkás tüntetéshez. De tulajdonképen nem erről akarunk szólni Hanem a gyepágyak védelmére szánt czölöpök ellen több oldalról hallott kifogásokat kívánjuk szellőztetni. A belső gyalogjárónak szorosan

Tisztelettel

Elfenbein és Klein.

Fiók üzletünk feloszlatása miatt,

Piacz-u. 24. sz. Fehérló-szálloda mellett az összes raktáron levő czipőinket minden elfogadható áron eláruljuk. S ezentul főüzletünkben Piacz u. 72 sz. csak megrendelésre mérték után vállalunk czipők készítését.

a szé...
nyi mag...
hány cz...
azokat...
gyakori...
kor, ha...
az em...
baleset...
aggodal...
tervező...
rossz p...

törvény...
bírószá...
hey Ká...
A szon...
kaptuk...
tett fiu...
runk K...
aljegyz...
2 1/2 ó...
védés...
Kedves...
hó 24-...
háznál...
szertar...
a Koss...
helyez...
Kálmá...
natos...
tán, E...
János...
Béke...
tézete...

ujabb...
a tola...
szer k...
niszter...
Végh...
első...
deni...
vissza...
ügym...

dosít...
uj pi...
az ár...
sen a...
De...
arról...
intéz...
fogva...
hogy...
ad h...
ható...
vásá...
vábl...
násá...
pedi...
hogy...
idej...
tést...

vasu...
ország...
kat...
világ...
lonc...
Az...
tolon...
ven...

2 é...
mel...
szá...
Am...
Erz...
mu...

a szélehez támaszkodnak ezek az apró lábnyi magasságu czölöpök, a helyett, hogy néhány centiméterrel kisebb rakták volna le azokat. Így, ahogy most vannak főként olyan gyakori eset, könnyen megbotlanak bennök kor, ha sűrű nép tolong a járó, ami pedig az emberek; ebből pedig kisebb-nagyobb balesetek támadhatnak. Örülni fogunk ha ez aggodalmakra majd azt mondhatják el a tervező főmérnök és erdőmester urak, hogy rossz proféták vagyunk.

— **Halálozás.** A Deák-Ferencz utczei törvényszéki palotán fekete zuszó leng. A bíróság egyik szorgalmas tollvivője Kálmánhegy Kálmán aljegyző ma délután meghalt. A szomorú esetről az alábbi gyászjelentést kaptuk: „Mély fájdalommal tudatjuk szeretett fiunk, testvérünk, nagybátyánk és sógorunk Kálmánhegy Kálmán kir. törvényszéki aljegyzőnek, folyó év és hó 22-én délután 2 1/2 órakor, 27 éves korában, hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. Kedves halottunk hült tetemeit folyó április hó 24-én fogjuk a Rákóczi-utca 7-ik számú háznál délután 3 órakor, az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után, a Kossuth-utcai temetőben örök nyugalomra helyezni. Debreczen, 1904. évi április 22-én. Kálmánhegy Mór s neje Bakhó Erzsébet bánatos szülei. Irén, dr. Tüdös Jánosné, Zoltán, Erzsike, Katinka testvérei. Dr. Tüdös János sógora. Tüdös Klárka unokahuga. Béke poraira! A temetést Gebauer K. intézte végezi.

— **Orr a főkapitánynak.** A legújabb belügyminiszteri rendelet értelmében a tolonczokról való elszámolást csak egyszer kell esztendőnkint felterjeszteni a miniszteriumhoz. Eddig negyedévenként kellett. Végh Gyula főkapitány ennek daczára az első negyedévi elszámolást fel akarta küldeni, de a tanács hatalmas orr kíséretében visszaadta az elszámolást és az újabb belügyminiszteri rendelet betartására útasította.

— **Az új piaci szabályzat módosítása.** Mióta életbelépett nálunk az új piaci szabályrendelet, egymást érik az árusok részéről a kérvények különösen az áruló-helyek megváltoztatásáért. De maga a tanács is meggyőződött arról, hogy a szabályzat egyik-másik intézkedésén változtatni kell. Ennél fogva felkérte a tanács a polgármestert, hogy a módosítás tárgyalására hivatott ad hoc bizottságot az összes érdekelt hatósági közegek, minők a rendőrség, vásárbíró, vámfelügyelő stb. — továbbá az ipartestület és kamara bevonásával alakítsa meg. A főkapitányt pedig a kérvények kiadásával felhívta, hogy a szerzendő tapasztalatairól annak idejében az ad hoc bizottságnak jelentést tegyen.

— **Gyalogos tolonczmenetek.** A vasutasok munkabeszüntetése folytán a rendőrségek gyalogosan kénytelenek a tolonczokat utnak indítani, akárcsak a régi pandurvilágban tették. Faluról-falura kísérik a tolonczokat, egyik hatóság a másiknak adja. Az országutakon mindenfelé látni az ilyen tolonczmeneteket, akár a múlt század negyvenes éveiben a pandurvilágban.

— **Meghaltak.** Nagy Katalin ev. ref. 2 éves, Rác Erzsébet ev. ref. 4 éves gyermekek, Szabó Gábor ev. ref. 44 éves nap-számos, özvegy Gulácsy Imréné Berczay Amália ev. ref. 83 éves magánzónő, Treiber Erzsébet római kath. 18 éves kefégyári munkásnő.

— **Jutalom a tolvajnak.** Az István-gözmalom egyik tisztviselője, Szücs Ferencz feljelentést tett a rendőrségen, hogy a vasuti állomáson ismeretlen tettes az ezüst óráját aranyláncz-czal és rajta két amulettel „1903. V/24. és 1903. I/28.“ felirattal ellopta. A kára 60 korona. A becsületes tolvaj, ha a sikerült zsebmetszés folytán el-tulajdonított tárgyakat önként visszaadja, 25 korona jutalmat kap.

— **Elveszett óraláncz.** A nagyerdőn tartott árverés alkalmával f. hó 20-án elveszett egy női hajból fonott s aranyba foglalt óraláncz. A szíves megtaláló illő jutalomban részesül, ha ezt a lánczot a városi számvékösséghez beszoigaltatja.

— **Szőlőskert tulajdonosok figyelmébe.** A cserebogarak rajzási ideje a melegebb időjárás folytán beállván, ezen kártékony rovarok oly nagy tömegben lépik el a gyümölcs fák gyenge hajtásait, hogy a gyümölcs termelés, gazdaságunk ezen jelentékeny ága kiszámíthatatlan károkat szenvedhet. Felhívjuk a szőlőskert tulajdonosok, hogy egyenként és összesen a cserebogarat mindennap kora reggel szedessék össze és semmisítsék meg, mert a mulasztók a mezőgazdaságról szóló 1894. évi XII. t. c. értelmében szigorúan büntetettek; az irtást a mezőrendőrkapitányság közgei naponként ellenőrzik. Debreczen, 1904. április 22. Mezőrendőrkapitányság

— **Nyilvános elszámolás.** A következő elszámolást és nyilvános nyugtázást közöljük a debreczeni Szent Erzsébet egyesület f. hó 17-én rendezett hangversenyéről: Bevételek: Jegyek eladásából 551 kor. Tulfizetések: 51 kor. 80 fil. (Mihalovits Jenő 20 kor. N. N., 18 kor. 89 fil. N. N. 10 kor. Patósy urhőgy 3 kor.) összes bevétel 602 kor. 80 fil. Kiadások: zongora kölcsön-dija, szállítása, egy közreműködő után a zenedei tanári nyugdíjalapra 20 kor. 140 szék használata és szállítása 16 kor. 80 fil. egyéb kiadásokra 20 kor. szolgáltnak 6 kor. összes kiadás 62 kor. 60 fil. marad tiszta jövedelem az egyesület szegényei részére 540 korona.

— **Rendkívüli kedvezmény a sztrájkolóknak.** Az összes sztrájkoló vasuti tisztviselőket, szolgáltnak, valamint az összes szivar és kefégyári munkásokat és munkásnőket, ugyszintén az általános sztrájkoló munkásnépet nálam tett vásárlásainál 10% alatt engedményben részesíti Vizvári L. E. és társa kész női és gyermek ruharaktára. Simonfi-utca városi bérház.

— **Pénzkölcsönök** gyorsan kieszközöltetnek a 26 pénztintézzel összekötésben levő Rác Béla bankirodájában, Debreczen, Csapó-utca 12. Törlesztéses kölcsönök földbirtokra és kisebb bérházakra is.

— **Első kedvezmény a sztrájkolóknak.** Villám gyorsan terjedt el az az örvendetes hír, hogy az összes sztrájkoló vasuti tisztviselőket, altiszteket és szolgáltnak, valamint az összes munkásokat és munkásnőket 5% pénztári kedvezményben részesíti Mentze Henrik ujdonságok áruháza piacz és Szentanna-u. sarkán. Olcsó szabott ár!

TAVIRATOK.

Megszállt állomás.

Királyháza vasuti állomást pénteken reggel Becskey Emil Ugocsavármegye alispánja csendőrséggel megszállta és a vasutasokat kiszorította onnan. Az állomáson az egyik főszolgabíró foglalta el az állomásfőnök szobáját. Az állomást csendőrök őrzik addig is, amíg az ideiglenes személyzet megérkezik.

Baleset nyílt pályán.

Szabadkáról táviratozzák, hogy a Budapestről elindított és jelzett katonai vonat elé a katonai állomásparancsnok vezetése alatt kivonult a katonaság. A vasutasok békén ott maradtak az állomáson. De a katonai vonatra hiába vártak, mert a vonat Kiskunmajsza állomás előtt megállt. A gép elromlott, úgy hogy még az állomásig sem tudták vezetni a vonatot, hanem ott kellett hagyni a vonatot a nyílt pályán. A katonaság Kiskunmajsza vonult be, ahol az egyszerű nép nagyon megrémült. Azt hitték, hogy talán kiűtött a forradalom, vagy ellenség tört be országba.

Budapestről még az éjjel újabb vonatot indítottak, amely csak lassan haladhat előre mert attól kell félni, hogy éjjel a sineket felszedi a nép.

Mozgósított vasutasok.

Az utolsó ütökártyát is kijátszotta, a kormány a munkabeszüntető vasutasokkal szemben, miután még a késő tárgyalások sem vezettek eredményre.

Nyiri Sándor honvédelmi miniszter pénteken reggel Bécsbe utazott. Hogy miért? A következmények mutatják. Nyiri jelentést tett a vasutasok sztrájkjáról a királynak, aki az ő jelentése alapján elrendelte a részleges mozgósítást, amely abból áll, hogy az összes vasuti alkalmazottak 48 óra — alatt táviratilag — idéztetnek meg és jelentkezniök kell szolgálattételre a legközelebbi katonai parancsnokságnál, miután ezredeikhez nem utazhatnak.

Az erről szóló királyi kézirat, amely Bécsből még nem érkezett ugyan meg, de tartalmát táviratilag közölték a kormányelnökkel, aki azonnal nyilvánosságra hozta, a következőkép hangzik:

„Parancsolom, hogy a közös hadseregnek (a hadi tengerészetnek) a magyar állam területén levő, vasuti szolgálatban álló, magyar honos tartalékos havi díjsai és legénysége, valamint a magyar királyi honvédség ugyanily tartalékos és póttartalékos havidíjsai és legénysége a közös hadsereg, illetve a honvédség részleges kiegészítésére behívassék és szolgálattételre a magyar királyi államvasutakhoz beosztassanak.“

Bécs, 1904. április 22.

Ferencz József s. k.

Nyiri Sándor s. k.
honvédelmi miniszter.

Igy szól a kivételesen Nyiri Sándor ellenjegyzésével megjelent királyi kézirat. Tehát 48 órán belül a katonai szolgálatban levő vasutasokat katonai ruhába öltöztetik és kirendelik őket szolgálattételre az államvasuti vonalakra.

Miután részleges mozgósításról van szó, az összes vasutas-katonákra a hadi jog irányadó, az pedig a föltétlen engedelmességet írja elő.

Irtózatos még elképzelni is. Az államhatalom nem riad vissza a legkétségbeesettebb eszköztől sem. Bevonta a vasuti sztrájk ügyébe a királyi fölket, tisztelt személyét is, hogy megrettentse e nagy testületet.

Tisztán áll a helyzet előttünk. A vasutasok jogos bérharcának leveré-

sénél még az esetleges vérontástól sem riadnak vissza. Régi, osztrák katonai módra *meztizedeléssel* akarják helyreállítani a fegyelmet, a föltétlen engedelmisséget.

El sem lehet képzelni, mi fog történni. Az egész ország forrong. Budapesten ölegetik egymást, az emberek. A gyári munkások söllekeznek az urakkal, de azért ninc rendzavarás, emberélet és és vagyon veszélyben nincsen. A fegyveres hatalom közbelépésére szükség nincsen. A közbiztonságra a százazrek ügyelnek és az nagyobb ma, ebben a válságos helyzetben, mint bármikor egyébkor.

Halálos csönd támadt a király mozgósítási rendelete nyomán. Megdöbbsent mindenki, de nyugodt marad. A nemzet öntudatos, türelmes, higgadt. A legutolsó munkás is érzi, hogy történelmi pillanatok előtt áll. A levegő tele van a szabadság dalával: a rügyfakasztó napsugárban szuronyok csillámlanak.

Nehéz, fülledt a levegő.

Halálos csönd ez, a nemzet türe, vár, hallgat, szenved, de a szive is, az esze is helyén van. Könnyelműsége nem kapható. Forradalmat csinálni nem akar. Nem is csinált ez a derék birka türelmű, jobb sorsra érdemes, magyar nemzet soha. Nem is fog most se. A forradalmat felőlről csinálták mindig.

Mi átérezzük a helyzet fonákságát, de érezzük a mi ujságírói tollunkra nehezede, súlyos felelősséget is. Ezért mi, a jog alapján álló milliók kenyérharcának osztályosai és a magyar nemzet igaz barátai tanácsoljuk öszintén, hogy ellenállásra ne gondoljon senki, engedelmeskedjék mindenki a királyi parancsnak.

Az országgyűlésből.

Rakovszky István szólította fel a képviselőház ülésén a kormányt, hogy nyilatkozzék a helyzetről.

Tisza István előadta, hogy nem sok kilátás van reá, hogy a vasutasok sztrájkja megszüntethető lenne. A végső határig elment a kormány. Ha a vasutasok munkába nem állanak, elbocsájtják őket és új embereket alkalmaznak. Holnapig várnak még.

Rakovszky kijelenti, hogy a vasutasok, miután egyoldalulag ítélnének, az ő támogatásukra nem számíthatnak. A kormány azonban ingadozó. Az egyik nap szuronyt, a másik napon pedig általános bünbocsánatot hirdet. Az ilyen kormányt 24 óráig sem szabad megtűrni. Vád alá kellene helyezni, de mi haszna, ha a többség fölmentené. A vasutas sztrájk merénylet, de most már maga is azt mondhatja csak, hogy vagy győzzenek, vagy kapitulálnak.

Tisza István sajnálja, hogy a Ház nem a napirenden levő sürgős javaslatokat tárgyalja és e helyett beavatkozik a vasutas sztrájkba.

— Veres László a kormány gyámja — kiáltják balról.

Tisza István azt feleli, hogy józan észszel nem is kívánhatnának teljesíthetetlen követeléseket a vasutasok. A felelősséget a kormány a következőkért vállalja.

Szünet után dr. Lengyel Zoltán hevesen támadta a kormányt a vasutas-sztrájk miatt.

Nagyobb vita támadt a napirend felett. Az elnök azt indítványozta, hogy a Ház hétfőn tartson ülést.

Rakovszky zárt ülést kért, amelyről senki sem tud semmit.

Nyílt ülésben aztán a Ház az elnök indítványát fogadta el, hogy hétfőn legyen a legközelebbi ülés.

Az utolsó kísérletek.

Veress László kijelentette, hogy a kormány nem képes teljesíteni a követeléseket, holott a vasutasok csak a következőket követelik:

1. Teljes amnesztia 4 óra alatt az összes alkalmazottaknak.

2. Kezesség, hogy az 1901. évi memorandum alapján lesz meg a fizetésrendezés.

3. Május 1-ig meglesz a szolgálati pragmatika.

4. Az országos szövetség megalakulása 2 héten belül engedélyezve lesz.

Ezekből nem engednek se rábeszélésnek, se fenyegetésnek.

Hieronimi Károly kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy nem teljesítheti a vasutasok követeléseit.

Este 7 órakor Dobieczy Sándor is megjelent a sztrájk tanyán Konkoly Thege képviselő társaságában. Jóakarattal figyelmeztette őket, hogy ne sztrájkoljanak tovább. Nem hallgatott rá senki.

Rátkay László és Endrey Gyula Kossuth-párti képviselők is megfordultak a sztrájk tanyán.

— Engednek ezek a derék emberek — mondta Rátkay lapunk tndósi-
jője előtt — de szinte érthetetlen a kormány makacssága. **E dolog mögött lenni kell valaminek.**

Legujabb.

Katonaság a pályaudvaron.

A felfüggesztett vasuti alkalmazottaknak már nincsen helyök a debreczeni pályaudvaron, az eddig ki-rendelt és őrszolgálatot teljesítő katonai készütség mellé, **az éjszaka folyamán erősebb, nagy katonai csapatot rendeltek ki.**

Nem nehéz kitalálni, hogy a ma hajnali hat órára hirdett és a III-ik osztályu, gondosan körülzárható váróterembe hívott vasutasok gyűlésének megtartása alkalmából micsoda szerepet szántak azon nagyszámu katonaságnak, a melylyel az éjfolyamán rakták meg a pályaudvart.

Szigoru rendelet az őrségnél.

Az éjszaka folyamán sűrű őrszemekkel rakták körül a nagy állomás elárvult, elhagyatott tájékát. Ennek az őrségnek a legszigorubb parancs volt kiadva, rálőni mindenkire, a ki a pályaudvarból ki, vagy a pályaudvarba be akar hatolni.

Végrehajtó bizottság.

Azonban nem lesznek meglepve és lesújtva a vasutasok. A rendkívüli állapotokra tekintettel még az éjszaka megalakították a végrehajtó bizottságot, mely három hivatalnok, három altiszt, három mozdonyvezető és három szolgából fog állani, mint a kik a válságok között hivatva lesznek intézkedni, még pedig gyorsan.

Mi a magunk részéről a legnagyobb nyugalomra, higgadtságra intjük a debreczeni vasutasokat, a kik a ma hajnali kelepcebe nem fognak ugyan belemenni, hanem a katonai szolgálatra kötelezettek *engedelmeskedni fognak a legfelsőbb parancsnak* és a kiüldözött, szolgálatra nem kötelezhető többi 30 s néhány ezer vasutas is megfogja tudni védeni békésen is az igaz ügyét. Minden gyűlölet, minden átok a Tisza István kormányára fog visszazállani.

Színház.

Hajduk hadnagya.

[Rajna Ferencz és Czobor Károly operettje. Első előadása a debreczeni városi színházban. 1904. ápril 24-én]

Sokat vártunk ettől a darabtól, de őszintén megvallva, nagyon keveset kaptunk. A fővárosi reklám nagyon a szárnyára kapta, de annál nagyobb volt a csalódás, mikor a darab gyarló volta a maga teljességében kirit a sok ráhalmozott cifra holmi alól. Biztosra vesszük, hogy ha a látványosság számba menő diszletek, ruhák, nem segítik ki, a zene, meg a szöveg ugyan meg nem mentik a bukástól.

A reklám hazafias darabot ígért; abból ugyan nem sokat látunk benne. Komoly szép zenét, kaptunk helyette sablonos, sekély muzsikát. Eleven, fordulatos mesét; és mulathattunk a helyett a szövegbe erőszakal csirizelt brettlimutatóványokon. Csak egy példát rá. A hajduk hadnagya a siralomházban ül. Megmentésére egy társaság szövetkezik. A siralomházi hangulat vajjon miben nyilvánul benne? Miben másban, minthogy a Krémer pár egy kikapu, vagy nem tudom miféle tánczot lejt el a már élmélygősségig ismert pólyás baba segédletével.

A darab meséje nagyképűen indul meg, mintha csakugyan komoly operettnek készülné. Az első felvonás csakugyan ért is sikert a zenéje révén. Mezei, Rózsa Lili és Krémerné tercettje, egy dallamos keringő, azután a kitünően betanított befejező nagy együttes megnyerték a közönség tetszését. A második és kivált a harmadik felvonás ugy mese, mint zene dolgában teljességgel esekélyesedik.

Nem is érdemi meg a darab, hogy hosszasan foglalkozunk vele. Ujabb bizonyítéka annak, hogy a fővárosi reklám dobja rendesen becsapja a közönséget.

Teljes elismeréssel kell lennünk azonban az igazgatóság és az előadók iránt a darab kiállítását illetőleg. A diszletek (Gyönyössy remekelt velők) valamint a kornak

teljesen megfelelő öltözékek a kényes igényeket is kielégíthették.

A szereplők mindent megtettek, a mit tehettek, abban nem is volt hiba. A darab ügyetlenségeit természetesen nem korrigálhatták.

Iványi, Mezei, Krémer a férfiak közül, Sugár Aranka, Rózsa Lili, Krémerné a nők közül kifogástalan jó akarattal játszottak és énekeltek. A zenekarok és az együttesek pontos betanításával lelkiismeretes munkát végzett a színház derék karmestere.

(—s—c.)

Komjáti bérkocsin jön. Mint értesülünk, Komjáthy János volt debreczeni, jelenleg kassai színigazgató szintén pályázni fog a színházra. A közbe jött vasutas sztrájk sem akadályozza meg ebben. Komjáthy akit a sztrájk kitörése Budapesten ért, bérkocsit fogadott és azon fog bevonulni Debreczenbe a pályázat lejárta előtt. Az ötletes Komjáthyval jön állítólag Szávay Gyula is, a debreczeni kereskedelmi és iparkamara, pompás humoru költőtökára. A mulatságos kocsikázás azonban nagyon fárasztó és költséges, amennyiben a vitelbér 300 korona.

Színházi pályázat. A debreczeni színházra ma, szombaton délután 5 órakor jár le a pályázat. Makó Lajos színigazgató pénteken délelőtt elment Kovács József polgármesterhez és kérte, hogy a pályázat beadásának idejét a vasuti és a postai közlekedés beszüntére való tekintettel *halaszssa el*, mert ő nagyon óhajtanónak tartaná, ha versenytársai mentől számosabban lesznek. A polgármester azonban kijelentette, hogy az elhalasztásba nem megy bele, de a rendkívüli esetre tekintettel, helyt adnak az *elkéretten beérkezett pályázatoknak is*. Az eddigi pályázók Makó Lajos debreczeni Zilahy Gyula aradi és Nádasz József pécsi színigazgatók.

Kiss Irén szerződötése. Érdekes színházi hírt vettünk: Kiss Irént, mi kedves debreczeni művésznőnk, aki Rákosi Szidón kívül a legelső magyar szalon komika, Zilahy Gyula 1905. virágvasárnapjától kezdve 5000 korona évi fizetéssel két évre szerződötete. Kiss Irén a debreczeni színháznál kezdte meg működését és Kiss Irénre mindenkor büszkék lehetünk, mint a magyar színészet egyik legkiválóbb művésznőjére.

REGÉNY-CSARNOK.

A végzetes tréfa.

(Elbeszélés.)

Irta: Petrus Jenő.

— Egy fiakkerbe ültem és a Miskával szemben levő ház előtt megállva vártam. Miska hazament, világot gyújtott s s mint a függönytelen ablakra vetődő mozgó árnyakból következtethettem: öltözködött, vetkezedett. Nemsokára sötét lett az ablaka s az utca ajtajából a hold fényárnyékában egy alak vált el. Százat mertem egy ellen tenni, hogy az alak a Miskáé. Követtem tehát a zárt kocsi s láttam, hogy a nagytemplom felé fordult. A hold teljes fényben ragyogta körül alakját. Mindazonáltal visszahajtottam lakására s utána tudakozódtam s megtudtam, hogy otthon volt de ismét elment s a faskamarából valami hosszú tárgyat vett a köpönye alá. S most ki jön velem?

— En is, én is! — hangzott fel és két barátunk legott készülődni kezdett.

— Ti pedig mulassatok mig visszatérünk, szól Torhay. A vizontlátásig.

Mi ott maradtunk s hajtogattuk az „inni” igéit.

A fali ingaóra már rég elűtötte az éjfélt s a várakozás Torhayékra már hosznak tetszett.

— A pincér újra bort hozott s jó kedvünk felkeltötte a dalt s annak szárnyai hasogatni kezdték a terem levegőjét,

— Urak! szoltam szünet közben, én azt hiszem, hiába várunk.

— Várjunk még 2 óráig, inditványozta egyik.

— És vártunk, és ittunk, daloltunk újra, meg újra.

A terera ajtaja hirtelen feltárult s azon barátaink léptek be.

— Örömkialtással fogadtuk őket,

— Hát Gabor? kiáltottunk csaknem korusban. Hol maradt Gabor?

Barátaink komoly arczifejezése hallgatást intett.

Jöjjetek lakására s megtudjuk mindent, szolt az egyik,

— Csak nem történt valami . . .

— Pszt! Meglátjátok. Csendesesen.

— A zajos jókedv hangtalan aggodásnak adva helyet s fejünkbe a bor gőze hirtelen ellillant.

Kis társaságunk megindult Torhay lakása felé. A nagy templom tornyának kalapácsa kettőt ütött. Az utczák méla csendjében csak a mi lépteink kopogása hangzott fel. A telehold teljes fénypompájában uszott s az októberi hűs szél fehérfodros cifra felhőket kergetett a sötét kék boltzaton, nem feledvén meg arról sem, hogy egy egy utca kanyarultnál, belső hévtől forró homlokuukat megsimogatta.

Torhay lakásán égett a világ, de az ablaktáblák, be voltak téve, az ajtó be volt reteszelve. Ismerős hangunkra azonban felnyílik a zár s mi ott álltunk a szoba közepén.

[Folytatjuk.]

Nyilttér.

SZOLYVAI ÁSVÁNYVIZ.

Elsőrendű szaktérflak vegyelmezése alapján lithion tartalmánál fogva kiváló hatású **köszvény-, vesé-, hólyag bajoknál, ugyszintén gyomor-, torok-, tüdő-, gége-bántalmaknál.**

Eredeti tulajdonságát éveken át megtartja a palaezokokban. **Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!**

Borral igen üdítő ital!

Kapható minden jobb fliszertületben és az **Uradalmi ásványvizek bérlőségénél**

Szolyván (Bereg megye).
Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

VÁROSI



SZÍNHÁZ.

Folyó szám 237.

Bérlet 170. szám. (B)

Ma, szombaton, 1904. évi április hó 23-án: másodszer:

A hajduk hadnagya.

Nagy operette 3 felvonásban. Irta: Rajna Ferencz. Zenéjét szerzette: Czobor Károly.

Rendkívül leszállított árak a májusi idényre.

Aki olcsó és megbízható árut akar u. m. **festék, lenolaj, firnisz, szoba padló lackok, parketmáz, gépolaj, tovattazsir és kocsikenőcs**, forduljon

Fazekas Kálmán

Hatvan-utca 6. sz.

festék, petroleum és zsiradék üzletébe hol ezen szakba vágó cikkeknek **bámulatos olcsó áron** szerezhetik be.

Egy próbavásárlás meggyőződtet.

Napernyők, Blousok

nagy választékban

megérkeztek

Klein Sámuel — ezelőtt

Halmágyi Sámuel

női- és leány felöltök áruházában.

A külső vásártéren

naponta látható

Magyarország legnagyobb mozgófényképe

(Kinematográf.)

Kezdeté este 5 órától 10-ig. Vasárnap és hétfőn egész nap.

Belépti díj: I-ső hely 40, II-ik hely 30, III-ik hely 20 fillér.

A n. é. közönség szives látogatását kéri

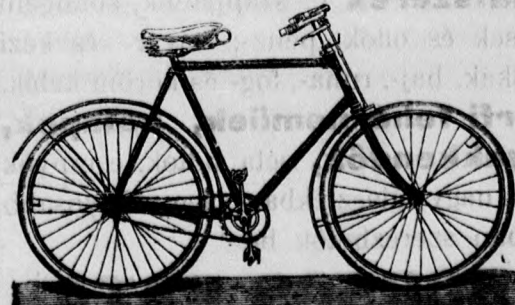
tisztelettel

Winkler Lambert.

Schweitzer Testvérek cég

varrógép és kerékpár áruháza Debreczen,

Piacz-utca 56.



Kerékpárok előnyös ujításokkal nagyválasztékban, raktárra megérkeztek meglepő **olcsó gyári árakban kedvező részletfizetésre is** árusítjuk. Óriási raktárt tartunk **kerékpár alkatrészekben**. Nagy mechanikai javító műhely.

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontúl minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vasstag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Miklós és Markbreit fiók üzletében Piacz-utca fő-tözsde mellett. Hallatlan olcsón beszerezhetők kalapok, cipők, ingek, nyakkendők, pénz-, szivar- és cigaretták, séta botok, játékok, gyermek-kocsik, zománcz edények és számtalan itt fel nem sorolt áru.

Csak e hó végeig lehet olcsón karlsbádi porcellán edényeket kapni. Debreczen. Piacz-utca 73.

Kaiser Salamon Hatvan-utca 2. Ajánlja a legújabb tavaszi újdonságokat u. m. blouz kelméket, női felöltőket, férfi- és női szöveteket, tükröket, képeket és vásznakat a legkényelmesebb heti és havi részletfizetésre.

Legjobb a világi „Elefánt” mosó-sziksó. Óvakodjunk a hamis, értéktelen utánzatoktól. Kapható minden jobb fűszerkereskedésben.

Új liszt raktár Debreczen Piacz-utca 35. István gőzmalom és saját őrlésű bura és kétszeres lisztből nagy raktár. Borsó, lenese, bab, rizs, köles, lekvár stb. lehető legolcsóbban **Friedmann Lipót** katona élelmezőnél.

Vakfoltos tükrök ujjá öntését legolcsóbban vállalja **Blatner Gyula** üveg- és porcellán üzlete Debreczen, Piacz-u. 42. (a Hungariával szemben).

Valódi Egyiptomi cigaretták hüvelyek: »Nil«, »Amie«, »Ramel« 100 db. 30 fillér. **Legújabb diák hüvely** parafás arany szópókával 30 fillér. Új King dohányfogyóval 24 fillér, kapható **Mihály Samuel** papírkereskedésében, Dréher-sőrcsarnokkal szemben.

Olcsón eladó egy jókarban lévő harisnya kötő gép. Megtekinthető H.-Böszörményben **Erdődy Imre** sertés mázsálónál.

Boreczet, kitűnő, házilag készült eladó. Czim: Hatvan-utca 9. a házmesternél.

Szappan főző szóda

és

Denaturált szesz

legerősebb minőség

Fritsch Károly

fűszerárú üzletében

Fóter, a Bika szállodával szemben.

Disznóbőr nyergek, teljes lovaglós felszerelések mindenféle utazási cikkek **gyermek kocsik, francia, angol, orosz illatszerek** és szappanok, solingeni kések és ollók, pénz-, szivar- és kézi táskák, haj-, ruha-, fog- és köröm kefék, **férfi fehérneműk, kalapok, nyakkendők**, séta botok, esernyők stb. nagy választékban a legjutányosabb árban szerezhetők be

BORSOS KATA

műipar- és férfi divat áru raktárban

Debreczen, városház.

Tavaszi idényre divatos és jutányos

Confectió.

Női és leány felöltők, kalapok

beszerzésére ajánljuk

RÓZSA

elismert legnagyobb női divat áruházát Debreczen, Kistemplom-bazár.

Plissé és Gouwré intézet.

Külön kalap Szalon.

Gyászkalapokból állandó raktár

Aki olcsón, jól, praktikusán és modernül

épitkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához

DEBRECENBEN, Hunyadi-u. 21.

Templomok, városi lakóházak, kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazzá tételét, betonozásokat vagy bármily építkezési munkákat helyben vagy vidéken **olcsón a legjobb kivitelben elvállal.** Épületekre törlesztéses kölcsönt eszközöl ki. Biztos sikerrel előkészít a kőműves, kőfaragó és ácsmesteri vizsgára. Építő iparosoknak előnyösen készít terveket, költségvetést stb.

Szépség, szépítés a jóízű követelménye!

Művésznők, artistánék, irigyelt szépsége, megszerezhető, a Debreczenben is általánosan közkedvelté vált „Matild” szépítő szerek által. **Matild krém, Matild arczkenőcs**, a legvastagabb szeplőt, májfoltot, vimedlit, arczszórt, pörzszenést biztosan eltávolít, kis tégl 1 korona, nagy tégl 1 korona 60 fillér. Ragya himlőhely kisimitására 1 tégl 4 korona.

Matild arczszépítő szappan, szóda nélkül a kenőcsökhöz construálva **Matild poudér**, ásványi anyagoktól ment ártalmatlan 3 színben, dobozza 1 és 2 korona. Tessék megpróbálni, ha nem használ, hiánytalanul visszadom az árát.

Kun István gyógyszerész, első magyar „Matild” műlaboratoriuma (a párisi laboratorie cosmeticque „Matilde” mintájára alapított 1895-ben, Budapest, Nefelejtcza 23. sz.

Budapesten: **Töröknél**, Debreczenben: **Tóth Béla** gyógyszerészertárában.

Szabadalmazott önműködő

permetező-készülékek



„Syphonia”

szőlőtelepek

és komlóültvények befecskenedéséhez,

a gyümölcsfákat károsító rovarok

a szegecs és tormáncs kiirtására,

valamint a levélbetegségek elleni védekezésre stb.

10 vagy 15 liter töltésű

Önműködő, hordozható permetezők

rézüsttel is,

petroleum-vegyítő-készülékkel, vagy anélkül; kocsira szerelt, önműködő permetezők gyártatnak és szállítanak különlegesség gyanánt

MAYFARTH PH. és Ta.

mezőgazdasági gépgyárak, borsajtók és gyümölcs-értékesítő-gépek különlegességi gyárai által

BÉCS, II. Taborstrasse 71. sz.

Kimerítő árjegyzékek ingyen. — Képviselek és viszonteladók keres tetnek.